

شناسایی دلایل موفقیت و عدم موفقیت کشورها در بازیهای المپیک

فریبا اسکریان^۱، ناصر دخت باقر^{۲*}

۱- دانشیار دانشگاه تبریز ۲- کارشناس ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه تبریز

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۰۱/۲۸

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۱۱/۱۱

Identify the reasons for the success or failure of countries in the Olympics

Fariba Askarian¹, Naser Dokhtbager^{2*}

1- Associate Professor, University of Tabriz 2- M. A. in Sport Management, University of Tabriz

Received: (2015/01/31)

Accepted: (2015/04/17)

Abstract

Based upon conflicting of economic, social, cultural, and ecological indices role on sports medals, this study was conducted to identify influential factors of countries performance in Olympics games. The present study was performed as a descriptive-analytical field design during 2000, 2004, 2008 to 2012. The statistical sample was equal to population and consisted of 297 the countries. The number of medals was determined as the sport performance of each Country. The Data of Gross Domestic production (GDP), population, life expectancy (LE), Convoy size and Hosting were determined by a questionnaire. The normal data was analyzed by the multiple regression method at 0.05. Convoy size ($t=-1.764$, $p=0.049$), life expectancy ($t=2.277$, $p=0.010$) and population () in interaction together have effect on the championship sport performance. According to the results, it can conclude that the increase of Convoy size, Obtaining hosting and improve health indicators (life expectancy) have effect on improvement the Sport performance of countries. Therefore, the essential planning is recommended to improve the influential factors and eliminate impediments of sports performance in international fields.

Keywords

Olympics; Sports performance; Socio-economic factors

چکیده

با توجه به تناقضات مربوط به نقش شاخص های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و اقلیمی در کسب مدال های ورزشی، تحقیق حاضر به منظور تعیین عوامل مؤثر بر عملکرد کشورها در بازیهای المپیک انجام شد. پژوهش حاضر به صورت توصیفی-تحلیلی و میدانی طی سال های ۲۰۰۰، ۲۰۰۴، ۲۰۰۸ و ۲۰۱۲ انجام شد. جامعه و نمونه ی آماری، برابر و شامل ۲۹۷ کشور بوده اند. تعداد مدال های کسب شده در این رقابتها به عنوان شاخص عملکرد ورزشی هر کشور تعیین شد. داده های میزان تولید ناخالص داخلی، جمعیت، امید به زندگی، اندازه کاروان و میزبانی به روش کتابخانه ای جمع آوری گردید. داده ها نرمال با استفاده از رگرسیون چند متغیره در سطح معنی داری پنج درصد بررسی شد. اندازه ی کاروان ($p=0.049$ و $t=3.125$) جمعیت ($p=0.010$ و $t=2.277$) و امید به زندگی ($p=0.010$ و $t=2.277$) در تعامل با هم بر عملکرد کشورها مؤثر بودند. با توجه به نتایج بدست آمده می توان نتیجه گیری کرد که افزایش تولید ناخالص داخلی، بهبود توزیع درآمد و شاخص سلامت (امید به زندگی) استان های کشور در بهبود عملکرد ورزش کشورها مؤثر است. بنابراین، توصیه می شود تا در راستای بهبود عوامل مؤثر و رفع موانع رشد عملکرد ورزش قهرمانی در میادین بین المللی-جهانی برنامه ریزی لازم انجام شود.

واژه های کلیدی

المپیک؛ عملکرد ورزشی؛ عوامل مؤثر

* نویسنده مسئول: ناصر دخت باقر

*Corresponding Author: Naser Dokhtbager

E-mail: nasserdokhtbager@yahoo.com

مقدمه

ورزش، تفریح و سرگرمی به طور بالقوه تأثیر قابل توجهی بر اقتصاد یک کشور دارند. محققان معتقدند صنعت ورزش، منافع اقتصادی مستقیمی را از طریق اشتغال، درآمد حاصل از رویدادها، مواد مصرفی و مالیات عمومی ایجاد می‌کند. در حقیقت، ورزش ممکن است به عنوان یک بخش مرکب که منجر به توسعه‌ی صنایع مختلف از جمله؛ گردشگری، نساجی و بهره‌وری کارکنان از طریق فعالیت و سلامتی شود، در نظر گرفته شود. ورزش نقش بسیار بزرگی در فرایند جهانی شدن و احیای هویت ملی بر عهده دارد (نارایت^۱، ۲۰۰۴، نقل از لوئیز و فادال^۲، ۲۰۱۰). بازی‌های المپیک، جام جهانی فوتبال فیفا و سایر رویدادهای ورزشی، به عنوان یک صحنه‌ی جهانی برای ایجاد آگاهی از شهر میزبان و معرفی کشور میزبان به عنوان یک مقصد هیجان انگیز برای گردشگران مورد استفاده قرار می‌گیرند (لوئیز و فادال، ۲۰۱۰). ورزش و تفریحات سالم در کشورهای توسعه یافته، به عنوان یک صنعت مهم و اثرگذار در توسعه‌ی اقتصادی-اجتماعی به شمار می‌رود. اخیراً رقابت بین کشورها برای کسب مدال در رویدادهای بین‌المللی و رتبه بندی کشورها بر اساس امتیازات کسب شده، شدت بالایی به خود گرفته است و این امر منجر به این شده که محققان، درباره‌ی علل موفقیت یا عدم موفقیت ورزشی کشورها، به بررسی عوامل مؤثر بر عملکرد ورزشی آن‌ها در رقابت‌های مختلف، از جمله بازی‌های المپیک و رقابت‌های جام جهانی فوتبال بپردازند. مطالعات تجربی در اقتصاد ورزش نشان می‌دهد که عملکرد در مسابقات بین‌المللی تحت تأثیر عوامل اقتصادی، جمعیتی، فرهنگی، تاریخی و آب و هوایی قرار می‌گیرد (هافمن^۳، ۲۰۰۲؛ تارگر^۴، ۲۰۰۴). سیاستمداران بین‌المللی پذیرفته‌اند که ورزش می‌تواند نقش مثبتی در جنبه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی زندگی ملت‌ها داشته باشد. دبیر کل سازمان ملل متحد، در گزارش به مجمع عمومی اعلام کرد: «در سطح ملی، ورزش و تربیت بدنی در رشد اقتصادی و اجتماعی نقش دارد، سلامت عمومی را بهبود می‌بخشد و جوامع مختلف را به یکدیگر نزدیک می‌کند». در سطح جهانی، ورزش و تربیت بدنی

می‌تواند تأثیر مثبت طولانی مدت در توسعه، سلامت عمومی، صلح و حفظ محیط زیست داشته باشد. توجه علمی به عملکرد ملی ورزشی در دهه‌ی ۱۹۷۰، با ظهور مطالعات و بررسی سوابق اجتماعی و اقتصادی موفقیت در بازی‌های المپیک آغاز شد (بال^۵، ۱۹۷۲؛ گرایمز، کلی و روبین^۶، ۱۹۷۴؛ لوین^۷، ۱۹۷۴، نقل از گلد و دابسون، ۲۰۰۷). پس از یک وقفه در چند دهه‌ی اخیر، محققان به پیش‌بینی برندگان مدال‌های المپیک پرداختند (کادون، گلدن و واسل^۸، ۱۹۹۹؛ لوزانو و همکاران^۹، ۲۰۰۲؛ تچا و پرشین^{۱۰}، ۲۰۰۳؛ چاریلف و فیلتمن^{۱۱}، ۲۰۰۶؛ نقل از گلد و دابسون، ۲۰۰۷). این مطالعات به طور کلی نشان داده‌اند که اندازه‌ی جمعیت و ثروت یک کشور عوامل اصلی در کسب موفقیت و مدال هستند. تحقیقات انجام شده در سطح بین‌المللی عوامل مؤثر بر عملکرد ورزشی را شناسایی کرده‌اند که از جمله این عوامل می‌توان به عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، میزان جمعیت یک کشور، وضعیت آب و هوایی، حق میزبانی، وضعیت آموزش-بهداشتی اشاره کرد (هافمن و همکاران، ۲۰۰۲؛ لوئیز و فادال، ۲۰۱۰).

در این راستا، نتایج تحقیق کاستونا و اسکوریچ^{۱۲} (۲۰۱۱) حاکی از این است که شاخص اقتصادی تولید ناخالص داخلی (GDP^{۱۳}) یا ملی (GNP^{۱۴}) می‌تواند در موفقیت و کسب مدال-های المپیک تأثیر به‌سزایی داشته باشد. در تأیید این مطلب، گزارش کمیته‌ی بین‌المللی المپیک (IOC^{۱۵}) حاکی است که بیش از نیمی از مدال‌ها و افتخارات بازی‌های المپیک تابستانی ۲۰۰۸ پکن، توسط ۱۰ کشور توسعه‌یافته‌ی جهان (با برخورداری از تولید ناخالص داخلی نسبتاً بالا) کسب شده است (نقل از کاستونا و سکوریچ، ۲۰۱۱). البته، برخی از محققین مانند سوئن و لویی^{۱۶} (۲۰۰۸) و ماتروس و نامورو^{۱۷} (۲۰۰۴) معتقدند که تولید ناخالص داخلی تنها در تعامل با اندازه‌ی جمعیت، می‌تواند مؤثر واقع شود. همچنین راتک و ویتک^{۱۸} (۲۰۰۸) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که تأثیر اندازه‌ی جمعیت وابسته به اندازه ثروت و دارایی یک کشور می‌باشد؛ یعنی تأثیر جمعیت فقط برای کشورهای نسبتاً ثروتمند مثبت

11. Churilov & Flitman

12. ustonja and Škori

13. Gross Domestic Product (GDP)

14. Gross National Product (GNP)

15. International Olympic committee (IOC)

16. Lui and Suen

17. Matros and Namoro

18. Rathke & Woitek

1. Nauright

2. Luiz & Fadal

3. Hoffmann

4. Torgler

5. Ball

6. Grimes, Kelly & Rubin

7. Levine

8. Condon, Golden & Wasil

9. Lozano & Et al

10. Tcha & Pershin

مربوطه، بتوان توصیه‌ها و پیشنهادات لازم جهت برنامه‌ریزی بهتر و تأمین نیازهای کاروان‌های المپیک کشور برای کسب نتایج مناسب و عملکرد بهتر در این رقابت‌ها را به مدیران و مسئولان کمیته ملی المپیک ارائه دهد.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی تک‌گروهی با متغیرهای چندگانه می‌باشد که به صورت میدانی انجام شده است. جامعه‌ی آماری این تحقیق، شامل ۲۷۹ کشور که در بازیهای المپیک ۲۰۰۰، ۲۰۰۴، ۲۰۰۸ و ۲۰۱۲ که موفق به کسب مدال در این رقابت‌ها شده بودند، می‌باشد که با توجه به نوع تحقیق، حجم نمونه برابر با جامعه‌ی آماری در نظر گرفته شد. داده‌های مورد مطالعه با استفاده از روش‌های کتابخانه‌ای جمع‌آوری شد. به طوری که با استناد بر نتایج مطالعات قبلی شاخص‌های تولید ناخالص داخلی (میلیون دلار)، اندازه‌ی جمعیت (نفر)، میزان امید به زندگی (سال‌های عمر)، اندازه‌ی کاروان (نفر) و میزبانی (امتیازات کسب شده در بازی‌های خانگی) به عنوان متغیر پیش‌بین انتخاب شد. در حالی که میزان عملکرد ورزشی تیم‌ها (امتیازات کسب شده) به عنوان متغیر ملاک، تعیین شد. همچنین جهت آزمون فرضیه‌ها و بررسی رابطه‌ی بین متغیرها از رگرسیون تک متغیره استفاده شد، سپس، سهم اثر همه‌ی عوامل پیش‌بین در متغیر ملاک با استفاده از رگرسیون خطی چندگانه بررسی گردید. کلیه‌ی عملیات آماری با استفاده از نرم افزار آماری SPSS/PAWS^۵، تحت ویندوز نسخه‌ی ۲۱ و در سطح معنی‌داری پنج درصد انجام شد.

یافته‌های تحقیق

است. بر اساس نظر آنها، تنها کشورهای بسیار ثروتمند و با جمعیت نسبتاً پایین می‌توانند از افزایش جمعیت سود برند. برای کشورهای فقیر، افزایش جمعیت باعث کاهش منابع موجود برای ایجاد موفقیت‌های المپیک می‌گردد. با این حال، هافمن و همکاران^۱ (۲۰۰۲)، رابرتز^۲ (۲۰۰۶)، اندازه‌ی جمعیت را عامل اثرگذاری بر موفقیت‌های ورزشی نمی‌دانند. از طرفی، برنارد و باس^۳ (۲۰۰۴) در تأیید نتایج کوپر و استرکن^۴ (۲۰۰۱) اشاره داشتند که حق میزبانی در کسب مدال‌های ورزشی تأثیر دارد. نتایج پژوهش راتک و ویتک^۵ (۲۰۰۸) هم نشانگر مزیت‌های بزرگ و غیر قابل انکار کشور میزبان، هم در مشارکت هم در تعداد مدال‌ها می‌باشد.

از طرفی نتایج پژوهش لوئی و سوئن (۲۰۰۸) نشان داد که هیچ رابطه‌ای بین آموزش و امید به زندگی با موفقیت در المپیک، وجود ندارد. همچنین کریشنا و هاگلند^۶ (۲۰۰۸) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که بین اندازه‌ی جمعیت و سرانه‌ی تولید ناخالص داخلی با میزان موفقیت در بازی‌های المپیک، رابطه‌ی معناداری وجود دارد اما عواملی مانند امید به زندگی، آموزش و درصد شهرنشینی تأثیری در عملکرد کشورها ندارند. به علاوه برنارد و باس (۲۰۰۴) در تأیید نتایج کوپر و استرکن (۲۰۰۱) اشاره داشتند که حق میزبانی در کسب مدال‌های ورزشی تأثیر دارد. هر چند که نتایج رابرتز (۲۰۰۶) بر عدم تأثیر میزبانی بر موفقیت و عملکرد کشورهای مختلف اشاره دارد. با توجه به محدودیت‌ها و ابهامات موجود در برخی از تحقیقات خارجی و عدم وجود مطالعات جامع در زمینه‌ی شناسایی دلایل موفقیت و عدم موفقیت کشورها در بازی‌های المپیک، تحقیق حاضر درصدد است تا با استفاده از رگرسیون، دلایل موفقیت و عدم موفقیت کشورها در این رقابت‌ها را مشخص سازد تا با استناد به نتایج حاصله، ضمن ارائه‌ی معادله‌ی رگرسیونی

جدول ۱. مقادیر شاخص‌های پژوهش

شاخص	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف استاندارد
امید به زندگی	۵۶	۸۳	۷۵/۶۴	۵/۹۲
اندازه جمعیت	۱۳۳۷۴۳۹	۱۳۵۰۶۹۵۰۰۰	۶۹۴۲۶۰۸۴/۵۶	۱۹۳۴۸۷۵۰۹۳
اندازه کاروان	۳۰	۵۴۱	۱۶۶/۳۴	۱۳۴/۰۶
تولید ناخالص داخلی	۱۸۸۸۴۳۰۸۹۷	۱۰۲۸۹۷۰۰۰۰۰۰۰	۵۹۲۱۴۸۹۹۹۹۹	۱۵۹۶۱۱۸۰۹۶
میزبانی	۳۴	۲۲۳	۱۲۸	۷۷/۸۳
امتیاز کلی	۳	۲۲۵	۳۵/۳۲	۴۷/۳۸

5. Rathke & Woitek

6. Krishna & Haglund.E

7. SPSS (Statistical Package for the Social Sciences)

8. PASW (Predictive Analytics Software)

1. Hoffmann et al.

2. Roberts

3. Bernard and Busse

4. Kuper and Sterken

جدول ۱ نشان دهنده میانگین و انحراف استاندارد شاخص‌های کشورهای در بازی‌های المپیک می‌باشد.

جدول ۲. آزمون کلموگروف-اسمیرنوف جهت بررسی توزیع طبیعی داده‌ها

متغیر	آماره	P
امید به زندگی	۰/۸۳۹	۰/۴۹۸
اندازه جمعیت	۲/۵۶۳	۰/۰۰۰
اندازه کاروان	۱/۴۶۱	۰/۰۲۸
تولید ناخالص داخلی	۲/۵۱۶	۰/۰۰۰
میزبانی	۰/۳۷۷	۰/۹۹۹
امتیاز کلی	۱/۹۹۰	۰/۰۰۱

نتایج آزمون کلموگروف-اسمیرنوف (جدول ۲)، حاکی از این است که توزیع داده‌های مورد مطالعه طبیعی است.

جدول ۳. آزمون رگرسیون خطی ساده‌ی عوامل مؤثر بر عملکرد ورزشی تیم‌ها در رقابت‌های جام ملت‌های آسیا ۲۰۱۵

شاخص	ضرایب استاندارد نشده			ضرایب استاندارد شده		
	B	خطای معیار	Beta	R	T	P
جمعیت	۱/۵۶۳۰۰۷	۰/۰۰۰	۰/۶۳۸	۰/۴۰	۵/۷۴۳	۰/۰۰۰
تولید ناخالص داخلی	۲/۰۵۰۰۱۱	۰/۰۰۰	۰/۶۹۱	۰/۴۷	۶٫۶۱۴	۰/۰۰۰
امید به زندگی	۱/۶۲۲	۱/۱۳۰	۰/۲۰۳	۰/۰۴۱	۱/۴۳۵	۰/۱۵۸
اندازه کاروان	۰/۳۰۴	۰/۰۲۶	۰/۱۸۶	۰/۷۳	۱۱/۶۷۲	۰/۰۰۰
میزبانی	۰/۷۲۴	۰/۲۴۶	۰/۹۰۲	۰/۸۱	۲/۹۴۷	۰/۰۹۸

نتایج یافته‌های رگرسیون خطی ساده (جدول ۳)، نشان داد که شاخص‌های اندازه‌ی جمعیت، تولید ناخالص داخلی، اندازه کاروان و میزبانی بر عملکرد ورزشی کشورهای در رقابت‌های المپیک تأثیر دارند، در مقابل شاخص امید به زندگی بر عملکرد ورزشی کشورها تأثیر ندارد.

جدول ۴. آزمون رگرسیون چند متغیره عوامل مؤثر بر عملکرد تیم‌های لیگ برتر فوتبال

شاخص	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده	R ²	T	سطح معنی‌داری
	B	خطای معیار				
ثابت	۱۱/۵۹۰	۱۵/۶۵۷	۰/۹۷	۰/۷۴۰	۰/۴۶۳	
اندازه کاروان	۰/۰۶۷	۰/۰۱۷	۰/۱۸۸	۳/۹۰۵	۰/۰۰۰	
جمعیت	۲۸۹۵۴۷۱	۵/۳	۰/۴۸۳	۸/۰۵۰	۰/۰۰۰	
میزبانی	۰/۹۲۴	۰/۰۷۵	۰/۷۰۸	۱۲/۳۳۱	۰/۰۰۰	

طبق نتایج بدست آمده معادله پیش‌بین عملکرد ورزشی کشورهای در رقابت‌های المپیک به شرح ذیل خواهد بود:

$$Y = 11/590 + 0/067X_1 + 5/28954713X_2 + 0/924X_3$$

Y: عملکرد ورزشی تیم‌ها در رقابت‌های المپیک

X₁: اندازه کاروان

X_۲: جمعیتX_۳: میزبانی

(t:۱۲/۳۳۱، p:۰/۰۰۰)، به عنوان عامل مؤثر و تبیین کننده عملکرد ورزشی کشورها در این رقابت‌ها می‌باشد.

مدال بیشتر است (هافمن، جینگ، راماسامی، ۲۰۰۴).

کشورهای پرجمعیت، ظرفیت‌های بزرگتری از استعدادهای بالقوه فوتبالی دارند. به این ترتیب، جمعیت زیادتر، احتمال داشتن ورزشکارانی با مهارت‌ها و توانایی‌های بالاتر برای بازی فوتبال را، افزایش می‌دهد (هوستون و ویلسون، ۲۰۰۲، هافمن، جیانگ و راماسامی، ۲۰۰۲a). یافته‌های این بخش از پژوهش با تحقیقات پیشین در رابطه با تأثیر اندازه جمعیت بر عملکرد ورزشی کشورها، با نتایج هوستون و ویلسون (۲۰۰۴)، هافمن، جینگ و راماسامی (۲۰۰۲b)، تارگلر (۲۰۰۴b)، فیتز (۲۰۱۱)، همخوانی دارد.

در تشریح علت تأثیرگذار نبودن اندازه‌ی جمعیت در عملکرد ورزشی کشورها در بازیهای المپیک، می‌توان به این نکته اشاره کرد که که کشورهای پر جمعیتی مانند چین، آمریکا، بریتانیا، روسیه، با توجه به اندازه‌ی جمعیت بزرگشان، عملکرد موفقی در این رقابت‌ها داشتند.

نتایج تجزیه و تحلیل‌های آماری بیانگر این است که ثروت بر عملکرد ورزشی کشورها در بازیهای المپیک تأثیر دارد. در تبیین این موضوع می‌توان گفت، یک جامعه‌ی ثروتمند با تخصیص مبلغ بیشتری از منابع به توسعه‌ی زیرساخت‌های ورزشی (برای مثال، استادیوم‌ها، تجهیزات و مربیگری حرفه‌ای) می‌تواند استعدادهای ورزشی بیشتری برای کسب موفقیت‌های ورزشی بپروراند. زیرا، بهبود وضعیت اقتصادی، با افزایش سطح رفاه مردم و این موضوع بالتبع با افزایش تقاضای مردم برای ورزش همراه است که باعث شکوفایی هرچه بیشتر استعدادهای در نهایت قهرمان‌پروری در آن کشور می‌شود (هافمن، جینگ و راماسامی، ۲۰۰۲؛ هافمن و همکاران، ۲۰۰۴). ثروت بر روی موفقیت ورزشی تأثیرگذار است، اما مردم برای رشد استعدادهایشان نیاز به زمان دارند. اوقات فراغت یک مزیت است، همان طور که درآمد افزایش می‌یابد، میل و علاقه برای اوقات فراغت بیشتر نیز افزایش می‌یابد. کشورهایی با تولید ناخالص داخلی بیشتر، اوقات فراغت بیشتری برای ورزش کردن دارند و به همین دلیل تیم‌های بیشتری برای رقابت در رویدادهای ورزشی با یکدیگر خواهند داشت (هوستون و ویلسون، ۲۰۰۲). هافمن و همکارانش (۲۰۰۲)، نمودار U وارونه شکل را جهت شناخت رابطه‌ی بین رتبه‌بندی فیفا و ثروت سرانه

نتایج رگرسیون خطی چند متغیره، بیانگر این است که از میان شاخص‌های مذکور، شاخص‌های اندازه کاروان (t:۳/۹۰۵، p:۰/۰۰۰)، جمعیت (t:۸/۰۵۰، p:۰/۰۰۰) و میزبانی

بحث و نتیجه‌گیری

ورزش و تفریحات سالم در کشورهای توسعه یافته، به عنوان یک صنعت مهم و اثرگذار در توسعه‌ی اقتصادی-اجتماعی به شمار می‌رود. اخیراً رقابت بین کشورها برای کسب مدال در رویدادهای بین‌المللی و رتبه بندی کشورها بر اساس امتیازات کسب شده، شدت بالایی به خود گرفته است و این امر منجر به این شده که محققان، درباره‌ی علل موفقیت یا عدم موفقیت ورزشی کشورها، به بررسی عوامل اقتصادی-اجتماعی، فرهنگی، جغرافیایی مؤثر بر عملکرد ورزشی آن‌ها در رقابت‌های مختلف، از جمله بازی‌های المپیک و رقابت‌های جام جهانی فوتبال بپردازند.

نتایج بدست آمده حاکی از آن است که اندازه‌ی جمعیت بر عملکرد ورزشی کشورها در بازیهای المپیک تأثیر دارد. در این راستا، باید اشاره کرد که منابع انسانی، اساس و شالوده‌ی هر پیشرفت اقتصادی به شمار می‌آید، در مراحل تحرک و جهش اقتصادی، جمعیت عامل مثبت در گسترش و پیشرفت فعالیت اقتصادی به شمار می‌آید، چون توان کاری بیشتری را در اختیار برنامه‌ریزان اقتصادی قرار می‌دهد تا در بخش‌های غیر فعال از آنان استفاده کنند (جوادین، ۱۳۸۴). در زمینه‌ی ورزش نیز جمعیت‌های بزرگتر باعث افزایش گروه ورزشکاران بالقوه می‌شوند و این امر نیز ممکن است باعث افزایش مشارکت مردم در ورزش به خصوص ورزش همگانی می‌گردد (هافمن و همکاران، ۲۰۰۴) و از آنجایی که ورزش همگانی اساس سیاستگذاری ورزش جامعه را تشکیل می‌دهد، مشارکت آحاد جامعه به سمت ورزش قهرمانی و حرفه‌ای فراهم می‌شود (نوشیرانزاده، ۱۳۹۰). تحقیقات مختلفی تنوع و اندازه‌ی جمعیت را در کسب مدال در رویدادهای بزرگ مؤثر می‌دانند. به طور طبیعی به نظر می‌رسد که یک کشور با جمعیت بزرگتر، یک منبع بزرگتر از ورزشکاران با استعداد خواهد داشت، از این رو قادر به کسب مدال بیشتر است (هافمن، جینگ، راماسامی، ۲۰۰۴). تحقیقات مختلفی تنوع و اندازه‌ی جمعیت را در کسب مدال در رویدادهای بزرگ مؤثر می‌دانند. به طور طبیعی به نظر می‌رسد که یک کشور با جمعیت بزرگتر، یک منبع بزرگتر از ورزشکاران با استعداد خواهد داشت، از این رو قادر به کسب

آرامش و برخورداری از امنیت اقتصادی و اجتماعی، وجود داشته باشد (جوادین، ۱۳۸۴)؛ طبیعتاً میزان امید به زندگی نیز بالاست و گرایش مردم به سوی ورزش افزایش خواهد یافت، طبیعی است هر چه جامعه سالم‌تر باشد، استعداد بیشتری در کسب موفقیت‌های ورزشی خواهد داشت (هافمن و همکاران؛ ۲۰۰۴؛ لوئیز و فادال، ۲۰۱۰). نتایج پژوهش، یافته‌های پژوهش لوئیز و فادال (۲۰۱۰) را تأیید می‌کند. از طرفی یافته‌ی تحقیق با نتایج جیانگ و همکاران (۲۰۱۰) همسو نمی‌باشد. در توضیح علت تأثیرگذار نبودن امید به زندگی در عملکرد ورزشی کشورهای شرکت‌کننده در بازی‌های المپیک طبق نتایج بدست آمده از تجزیه و تحلیل رگرسیون می‌توان گفت که کشورهایی مانند پرتغال، یونان، هنگ کنگ، سنگاپور، فنلاند، بلژیک که عملکرد ورزشی مناسب و موفق در بازی‌های المپیک نداشتند، در حالی که میزان امید به زندگی در این کشورها نسبت به سایر کشورها بالاست.

میزبانی مسابقات مهم، موجب توسعه‌ی اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی کشور میزبان و در نتیجه مطرح شدن در عرصه‌ی بین‌المللی و توسعه‌ی فرهنگ ورزش می‌شود؛ علاوه بر این، میزبانی، ساخت و مرمت امکانات عمومی از جمله جاده‌ها، فرودگاه‌ها و سیستم‌های حمل و نقل عمومی را نیز موجب می‌شود (طرح جامع ورزش کشور، ۱۳۸۲). همچنین میزبانی، فرصتی است تا کشور میزبان به مواردی مانند ساخت و مرمت امکانات ورزشی، توسعه‌ی تجهیزات استاندارد و روزآمد بپردازد. میزبانی موجب توسعه‌ی امکانات و زیرساخت‌های ورزش قهرمانی، توسعه‌ی تجهیزات ورزش قهرمانی، توسعه‌ی داوران و مربیان سطح بالا (توسعه‌ی منابع انسانی)، افزایش انگیزه برای عناوین قهرمانی و توسعه‌ی سایر منابع پشتیبان ورزش قهرمانی می‌شود. توسعه‌ی منابع پشتیبانی به همراه برنامه‌ی تدوین شده‌ی کشور میزبان برای توسعه‌ی فرآیندهای ورزش قهرمانی، موجب توسعه‌ی ورزش قهرمانی کشور میزبان می‌شود. به طور نمونه، در بازی‌های المپیک ۲۰۰۰ سیدنی، ۳۳۳ میلیون دلار صرف برنامه‌ی توسعه‌ی فرآیندهای ورزش قهرمانی استرالیا شد (طرح جامع ورزش کشور، ۱۳۸۲).

همچنین با بررسی وضعیت کسب مدال طلای کشورهای میزبان در دوره‌ی میزبانی و دوره‌ی قبل از آن، می‌توان تأثیر میزبانی بر ورزش قهرمانی را در کشورهای مربوط مشاهده نمود. نتایج بدست آمده حاکی از آن است که تعداد متوسط مدال‌های طلای کشورهای میزبان از ۷/۹ مدال در دوره قبل از میزبانی تا ۱۳/۶ مدال در دوره میزبانی افزایش داشته است (طرح جامع

ارائه کردند که بر طبق این نمودار قرارگیری در صدر رتبه‌بندی با ثروت متوسط امکان‌پذیر می‌باشد و در بعضی مواقع، ثروت بالا منجر به نتیجه‌ای معکوس، همانند رتبه‌ی آمریکا و چین در رده‌بندی فیفا، می‌شود.

تولید ناخالص ملی بیشتر، اوقات فراغت بیشتری برای تمرین کردن و امکانات و تجهیزات قابل دسترسی برای پیشرفت بازیکنان جوان فراهم می‌کند. نتایج بررسی‌های هافمن و همکارانش و همچنین مطالعاتی که بر روی بازی‌های المپیک انجام شده است، نشان می‌دهد که تولید ناخالص ملی، در نقطه‌ی ۲۱/۸۳۶ دلار مثبت و قابل توجه است، مبالغی کمتر از این مقدار موفقیت بین‌المللی یک کشور در رویدادهای ورزشی را کاهش می‌دهد. یافته‌ی پژوهش حاضر با نتایج تحقیقات لوئیز و فادال (۲۰۱۰)، امپریال و هاگرمین (۲۰۱۰)، همسو می‌باشد و نتایج پژوهش فیتز (۲۰۱۱) را مورد تأیید قرار نمی‌دهد. در توضیح علت تأثیرگذار بودن تولید ناخالص داخلی بر عملکرد کشورها در رقابت‌های المپیک، با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل رگرسیون می‌توان این‌گونه استدلال کرد که عملکرد ورزشی کشورهایی مانند آمریکا، چین، آلمان، فرانسه، ایتالیا، روسیه، بریتانیا با توجه به سطح تولید ناخالص داخلی بالایشان در قیاس با اکثر کشورهای حاضر در این رقابت‌ها، مناسب بود، به عبارتی تولید ناخالص داخلی بیشتر این کشورها بر عملکرد تیم‌های ورزشی‌شان در رقابت‌های المپیک تأثیر داشت؛ یعنی کشورهای نام برده شده، برنامه‌ریزی صحیحی جهت استفاده از این مزیت، برای عملکرد بهتر تیم‌هایشان در بازی‌های المپیک داشتند.

از دیگر یافته‌های تحقیق این است که میزان امید به زندگی بر عملکرد کشورها در بازی‌های المپیک تأثیر ندارد. توسعه‌ی انسانی در دنیای معاصر، به ظرفیت کسب علم و دانش، دسترسی به امکانات مادی زندگی و برخورداری از عمر طولانی و توأم با سلامتی بستگی دارد. شاخص‌های آموزشی، امید به زندگی و تولید ناخالص داخلی تشکیل دهنده اجزای توسعه انسانی به شمار می‌روند و شاخص توسعه انسانی در واقع میانگین این سه شاخص است. بهبود وضعیت سرمایه‌گذاری و تغییر شرایط اقتصادی و اجتماعی، ارتقای سطح زندگی را فراهم می‌آورد. ارتقای سطح کیفیت زندگی افراد یک جامعه در گروی تحول اساسی در متغیرهای اقتصادی، آموزشی و بهداشتی است (احمدوند و امیری، ۱۳۸۸). همچنین ذکر این نکته ضروری است که رابطه‌ی شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی با سطح امید به زندگی رابطه‌ی دو طرفه و متقابل است. در جوامعی که عواملی از جمله سلامتی، کیفیت زندگی، امکانات بهداشتی و درمانی، دسترسی به حداقل‌های زندگی، فقدان اضطراب، وجود

کاروان و عملکرد ورزشی این کشورها مثبت و معنادار است. با توجه به اندازه‌ی جمعیت بزرگ کشور، می‌توان با بکارگیری سیستم‌های استعدادیابی مناسب، بازیکنان نخبه و با مهارت را شناسایی کرده و آموزش‌های مناسب و سرمایه‌گذاری‌های لازم در این زمینه انجام پذیرد. همچنین استفاده درست و منطقی از ثروت و تولید ناخالص داخلی کشور، مخصوصاً در زمینه‌ی ورزش پایه می‌تواند تأثیرات مثبتی بر روی کسب موفقیت در رقابت‌های داخلی و مسابقات بین‌المللی داشته باشد. بنابراین، به مسؤولان کمیته‌ی ملی المپیک توصیه می‌شود تا در راستای بهبود عوامل مؤثر (از جمله تخصیص عادلانه تر اعتبارات کشوری، توجه به امکانات سخت افزاری و نرم افزاری و بکارگیری سیستم‌های استعدادیابی مناسب) در رفع موانع رشد عملکرد ورزشی تیم‌های ورزشی کشور در رقابت‌های داخلی و بین‌المللی - جهانی برنامه ریزی نمایند.

ورزش کشور، (۱۳۸۲). طبق نظر برنارد و باس^۱ (۲۰۰۴)، کشورهای میزبان به طور معمول برنده‌ی ۱/۸ درصد از مدال‌ها به غیر از مدال‌هایی که بر اساس تولید ناخالص داخلی، برای آن‌ها در نظر گرفته شده بود، می‌شوند؛ بنابراین، تعداد متوسط مدال‌های طلای کشورهای میزبان، در دوره میزبانی، حداقل دو مدال نسبت به دوره‌ی قبل از میزبانی رشد داشته است. لویی و سوئن (۲۰۰۸) نشان دادند که در المپیک ۲۰۰۸ پکن، کشور چین برنده‌ی ۱۴ درصد بیشتر از مدال‌هایی شد که در المپیک ۲۰۰۴ آتن کسب کرده بود و این امر مربوط به میزبانی آن کشور می‌باشد.

بررسی‌ها حاکی از این است که شاخص اندازه‌ی کاروان بر عملکرد ورزشی کشورها در رقابت‌های المپیک تأثیرگذار است. با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل رگرسیون می‌توان این-گونه استدلال کرد که کشورهایی مانند آمریکا، چین، بریتانیا و روسیه که اندازه‌ی کاروان‌شان بیشتر بود، عملکرد ورزشی مناسبی در این رقابت‌ها داشتند، به عبارتی رابطه‌ی بین اندازه‌ی

منابع

- احمدوند، محمد رحیم، امیری، نعمت‌اله. (۱۳۸۸). «نگاهی به شاخص توسعه‌ی انسانی و جایگاه ایران در برخورداری از توسعه‌ی انسانی در مقایسه با سایر کشورها»، *مجله‌ی اقتصادی - ماهنامه‌ی بررسی مسائل و سیاست‌های اقتصادی*، شماره‌های ۸۹ و ۹۰.
- جوادین، سیدرضا (۱۳۸۴). «توسعه‌ی انسانی و چشم‌انداز بیست ساله‌ی جمهوری اسلامی ایران»، *فصلنامه‌ی کمال مدیریت*، شماره‌ی ۹.
- سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران. (۱۳۸۲). «طرح جامع ورزش کشور»، *مطالعه‌ی تقضیلی توسعه‌ی ورزش قهرمانی*، مرکز ملی مدیریت و توسعه‌ی ورزش.
- نوشیروززاده، فاطمه. (۱۳۹۰). *رابطه‌ی مشارکت ورزشی با هزینه‌های ورزشی و درمانی در بین اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های تبریز*، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تبریز.
- Ball, D. W. (1972). "Olympic Games Competition: Structural Correlates of National Success." *International Journal of Comparative Sociology* 15:186-200.
- Bernard, A. B., and M. E. Busse. (2004). "Who Wins the Olympic Games? Economic Resources and Medal Totals." *Review of Economics and Statistics* 86:413-17.
- Churilov, L., and A. M. Flitman. (2006). "Towards Fair Ranking of Olympics Achievements: The Case of Sydney 2000." *Computers & Operations Research* 33:2057-82.
- Condon, E. M., B. L. Golden, and E. A. Wasil. (1999). "Predicting the Success of Nations at the Summer Olympics Using Neural Networks." *Computers and Operations Research* 26:1243-65.
- ustonja, Z. and Škori, S. (2011). *Winning Medals at the Olympic Games -Does CROATIA Have Any Chance: Kinesiology* 43(1), pp.107-114.
- Feeter, s. 2011. "Socioeconomic determinants of win maximization at the fifa world cup". The Faculty of the Department of Economics and Business, the Colorado College. 1-81.
- Gelade, Garry A, Dobson. (2007). "Predicting the Comparative Strengths of National Football Teams." *Social Science Quarterly* (Blackwell Publishing Limited) 88, no. 1: 244-258.
- Grimes, A. Kelly. Rubin. (1974). "A Socioeconomic Model of National Olympic Performance." *Social Science Quarterly* 55:777-82.
- Hoffmann, R. Ging, I. Ramasamy, B. (2002). "The Socio-Economic Determinants of International Soccer Performance." *Journal of Applied Economics* 5, no. 2: 253.
- Hoffmann, R. Ging, I. Ramasamy, B. (2004). "Olympic Success and ASEAN Countries: Economic

- Analysis and Policy Implications.” *Journal of Sports Economics* 5, no. 3: 262-27.
- Houston, R. Wilson, D. (2002). Income, Leisure and Proficiency: An Economic Study of Football Performance, *Applied Economic Letters*, 9, 939-43.
- Imperiale, s. and Hagerman. (2011). Socioeconomic Predictors of the 2010 FIFA World cup. *Journal of Quantitative Analysis in sports*, *Journal of Quantitative Analysis in Sports*, 2011, vol. 7, issue 1, pages 1-13
- Jiang, Y. Huang, Z. (2010). The Economic Factors Analysis in Olympic Game. *International journal of sport science and Engineering*, Vol.04, No. 03, pp. 181-187.
- Johnson, D.K.N., & Ali, A. (2000). A tale of two seasons: Participation and medal counts at the summer and Winter Olympic Games. *Social Science Quarterly*, 85, 974 - 993.
- Johnson, D. K. N., and A. Ali. (2004). “a Tale of Two Seasons: Participation and Medal Counts at the summer and Winter Olympic Games.” *Social Science Quarterly* 85:974-93.
- Krishna, A. & Haglund, E. (2008). Why do some countries Win More Olympic Medals? Lessons for Social Mobility and poverty reduction: *Economic & Political Weekly*, pp. 151-143.
- Kuper, G. H. and Sterken, E. (2001) Olympic Participation and Performance since 1896, Mimeo.Department of Economics, University of Groningen-Faculty of Economics and Business, 1-25
- Levine, N. (1974). “Why Do Countries Win Olympic Medals? Some Structural Correlates of Olympic Games Success: 1972.” *Sociology and Social Research* 58:353-60.
- Leeds M. & E. Marikova Leeds (2009). International Soccer Success and National Institutions, *Journal of Sports Economics*, 10 (4), 369-90.
- Lozano, S., G. Villa, F. Guerrero, and P. Cortes. (2002). “Measuring the Performance of Nations at the Summer Olympics Using Data Envelopment Analysis.” *Journal of the Operational Research Society* 53:501-11.
- Lui, H.K. Suen, W.C. (2008). Men, money, and medals: An econometric analysis of the Olympic Games. *Pacific Economic Review*, 13 (1), pp. 1-16.
- Luiz, J. & Fadal, R. (2010). An economic analysis of sports performance in Africa: *International Journal of Social Economics*, vol. 38 Iss: 10, pp: 869-883.
- Matros, A., & Namoro, S.D. (2004). Economic incentives of the Olympic Games /on-line/. University of Pittsburgh, 1-26.
- Monks, J. Husch, j. (2009). “The Impact of Seeding, Home Continent, and Hosting on FIFA World Cup Results.” *Journal of Sports Economics* 10, no. 4 (2009): 391-408.
- Moosa, I. A., and L. Smith. (2004). “Economic Development Indicators as Determinants of Medal Winning at the Sydney Olympics: An Extreme Bounds Analysis.” *Australian Economic Papers* 43:288-301.
- Nauright. (2004). Global Games: Culture, political Economy and sport in the Globalized World of the 21 st century. *Third World Quarterly*, 25(7), pp: 1325-1336.
- Rathke, A. and Woitek, U. (2008). Economics and the Summer Olympics: An Efficiency Analysis: *Journal of Sports Economics*, 9(5), pp. 520-537.
- Roberts, G. (2006). Accounting for achievement in Athens: A count data analysis of national Olympic performance /on-line/. Retrieved January 20, 2008 from: <http://web.uvic.ca/econ/ewp0602.pdf>. 1-13.
- Saaty, T. L. (2008). Who Won the 2008 Olympics? A Multicriteria Decision of Measuring Intangibles, University of Pittsburgh, Volume 17, Issue 4, pp 473-486.
- Tcha, M., and V. Pershin. (2003). “Reconsidering Performance at the Summer Olympics and Revealed Comparative Advantage.” *Journal of Sports Economics* 4: 216-39.
- Torgler. B. (2004b). The Determinants of womens international soccer performance. *International Journal of Sport Management and Marketing*; 3(4): 305 -318.